

Florentin Smarandache

Cititorind

Poezie română

Însemnări într-un caiet literar din 1979

α-Lecturi instante

Suceava | 2016

Florentin Smarandache

Cititorind. Poezie română.

Însemnări într-un caiet literar din 1979.

α-Lecturi instante

Suceava, 2016

CUPRINS

Însemnări post-restante.....	5
Ion Barbu.....	7
Nichita Stănescu.....	15
Marin Sorescu.....	29
Ștefan Augustin Doinaș	35
Adrian Păunescu.....	39
Ana Blandiana	45
Mihai Duțescu.....	51

Culegere și tehnoredactare:

Editura Mingir
11, str. Ștefan cel Mare
Suceava, România

Referenți:

Dr. Tudor Gribincea
Prof. Miron Blaga
Prof. dr. Dumitru Gherghina

© Florentin Smarandache, 2016

ISBN 978-1-59973-456-9

ISBN 978-1-59973-456-9

9 781599 734569 >

Însemnări post-restante

Acest jurnal de lecturi instante reproduce notițe despre câțiva poeți români și poezia lor (Ion Barbu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ștefan Augustin Doinaș, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Mihai Duțescu), dintr-un caiet de însemnări literare din adolescența consemnatorului (1979).

Post-restant, autorul le recuperează azi, împreună cu notițe din aceeași vreme pe marginea unui eseu al criticului Aurel Martin, care se prind să definească momentul poeziei românești înainte de generația optzecistă, *id est* un moment:

- al alegoriilor,
- al multimorfozărilor,
- al acusticii lexicale,
- al violării sintaxei,
- al obliterărilor și al deschiderilor universale,
- al evadării din context și al obsesiei acestuia,
- al panoramei și coborârii pe verticala esențelor,

- al sinesteziilor și de desfacerea limbajului de ispitele figurativului,
- al încifrărilor și al explicațiilor,
- al beției de cuvinte și al economiilor parcimonioase,
- al gesturilor tradiționaliste și al replicilor contrastare,
- al nostalgiilor romantice,
- al exploziei suprarealiste și al nevoii de exclusivism și armonii clasice,
- al acostării în transcendent și al replicării,
- al obsesiei începuturilor și al devinărilor oraculare,
- al euforiei și al blazării,
- al comunicabilității și al incomunicabilității,
- al ideii de pur și simplu, de certitudini și de incertitudini,
- al dezvoltărilor etice și sociale,
- al explorării straturilor subconștientului și al detașărilor,
- al perspectivei grave și a celei umoristice,
- al sentimentalismului și al detașărilor,
- al ironiei și al autoironiei,
- al meditației filozofice și al contemplării aeriene, etc.

Ion Barbu

Florentin Smarandache | 7

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α-Lecturi instante

- ✓ Poet ermetic și matematician de geniu;
- ✓ Ca matematician, este cunoscut sub numele Dan Barbilian;
- ✓ A adoptat o poezie care a acționat ca un "supra-eu";
- ✓ De altfel, se aude că era dependent de cocaină;
- ✓ Explicând de ce a ezitat cu doctoratul în matematică, obținut în 1929, în Germania (Göttingen, Tübingen și Berlin), unde a fost trimis de Gheorghe Țițeica, Barbu spune: "Din cauza unei prea lungi deznădăcinări și a interesului meu, mereu viu, pentru experiențele spirituale, am luat obiceiul anumitor stupefiante: eter și cocaină";
- ✓ Ajunge profesor titular de algebră la Facultatea de Științe din București;
- ✓ Teoria spațiilor Barbilian: reexaminarea modelului Poincaré al geometriei neeuclidiene a lui Lobacevski;
- ✓ În 1919, debutează cu poezie în *Sburătorul*, adoptând ca pseudonim numele bunicului său, Ion Barbu;
- ✓ Susținea că poezia și geometria sunt complementare: unde geometria devine rigidă, poezia deschide cunoașterea prin imaginație;

- ✓ Au fost și există mii de adepți ai lui (există interpretare istorică, sociologică a operei);
- ✓ Tendința lui Ion Barbu de a defini domeniul poeziei prin excluziune;
- ✓ Poezie pusă în ermetism;
- ✓ A încercat să elibereze lăsarea poeziei de conținut (întâmplător), dar nu a tins decât accidental spre extrema unui limbaj ”complet de realizat”;
- ✓ Misiunea proprie de a salva cuvântul de uzura comunicării (Mallarmé);
- ✓ Dorește o înnoire a limbajului;
- ✓ Are menirea să scoată poezia din stagnare (”poezia leneșă” – care cu care gândește, logică);
- ✓ A pus la contribuție talentele supra-matematice (înțelesurile sunt supra-ascunse) și puterile incantatorii, magice ale sonorilor din cuvinte (dar nu numai astea);
- ✓ Ion Barbu face ca poezia să coincidă cu o viziune intelectuală, enigmatică și inepuizabilă, dincolo de orice cunoaștere pozitivă;
- ✓ Unele poezii, perturbate de înclinații obscure, de un anumit manierism [folosirea afectată (sau afectivă?) și insistentă a unor mijloace de expresie, formalisme, de prețiozitate];

- ✓ Persistă, totuși, o omogenitate;
- ✓ Selectarea eufonică a cuvintelor;
- ✓ Demnitatea semnificațiilor ce se adresează minții;
- ✓ Poezia lui reușește să pară în același timp cânt (sau enunț) și "semn al minții" fără să frustreze (știrbească) așteptările estetice;
- ✓ Este poezie de sinteză;
- ✓ Este o reacție împotriva poeziei facile și temperamentale;
- ✓ Aspirația spre ordinea superioară a geometriei;
- ✓ Poezie pusă sub ermetică care nu se pierde în labirintul fascinant al cuvintelor;
- ✓ Dacă pătrunde în pădurea cuvintelor o face pe căi prevăzute, închizând astfel un traseu al enigmei;
- ✓ În epoca interbelică, poezia era considerată drept limbaj autonom și introductiv în proză (convertirea infinitului care nu se poate transforma în imagini și invers);
- ✓ Poezia ermetică era ininteligibilă, considerată obscură (zicem că literatura traversează o uliță), nici criticii n-au înțeles-o;
- ✓ Se manifestă distanță crescândă între limbajul poeziei și cel al prozei;

- ✓ Ș. Cioculescu, V. Streinu nu aderau la ceea ce este ireductibil la rațiune (limbaj abuziv, atipic, ermetic în locul clarității solare a expresiei clasice);
- ✓ Adoptă ideile îndreptate spre esența lirismului;

*Această pontifică lună
Cuvânt adormiților e,
Din roua caratelor sună
Geros, amintit: ce-ru-le.*

*O sobă, cealaltă mumie.
Domnește pe calul de șah,
La Moscova verde de-o mie
De turlle, ars idol opac.*

*Dogoarea, podoabă: răsfețe
Un secol cefal și apter.
- Știu drumul Slăbitelor Fețe
Știu plânsul apos din eter;*

- ✓ Poezia modernă propune impresii spiritualizate în locul anecdotei, momente sufletești ale duratei subiective (tehnica explicației filozofice are o putere limitată);
- ✓ "Nimeni nu ar mai citi versuri dacă problema poeziei se sfârșește fără înțeles" (Montale);

- ✓ "O poezie trebuie oare înțeleasă, redusă la o schemă de idei?" (nodul gordian al lui G. Călinescu).
- ✓ Condiție a poeziei: existența unui conținut inefabil, încât nici versurile, în aparență clare, nu comunică ceva logic, după cum nici cele dificile nu relevă o substanță inedită, un început absolut al poeziei;
- ✓ Poezia nu comunică afectiv ceva (G. Călinescu);
- ✓ Dificultatea vine fie dintr-un truc gramatical, fie din absența oricărui sens;
- ✓ Rămâne în plus mai mult metaforei, numai o dificultate substanțială a simbolurilor (numită astăzi polisemie sau ambiguitate), care înseamnă un "proces intelectual", "o tulburare de natură cognoscibilă";
- ✓ Raportul între operă și cititor (comoditate refractară a cititorilor);
- ✓ Inteligibilitatea rău ascunsă:

*Colo, dimineața mea,
Viu altar îți miruia:
Ca Islande caste, norii
În, dorită, harta orii,
Ageri, șerpilor ce purtai,
Șerpilor roșii, scurși din rai,*

*Și, cules, albastrul beții
De pe jerbele Juvenții.
Lăncile de iarbă mici
Le păzea cățeaua Bitsh,
Inimi mari dormeau pe țară.
Munți, cu sângele afară...
Cunoscut acelor zori
În fântâni, în șerpi, în nori;*

- ✓ Poezia presupune efort, la care să fie recreată la lectură (cu cuvintele cititorului redată);
- ✓ Poezia modernă este o expresie a unei limbi noi;
- ✓ Este contrazisă înclinarea spre facilitate a vorbitorilor;
- ✓ Săpăturile în câmpia inventivității vorbite infinite:

*Răsărit al creștelor de păsări,
Steme nicăiri în fâlfâit,
Bântuie, când soarelui voit
Arcuite pajurile cățări.*

*Seceri dintre secete-au sclipit!
Chemi zidul ars, cu ierburile cimbruri,
Anulare unor albe timpuri,
Sub arginții muntelui orbit.*

- ✓ Poezia ermetică tinde să permanentizeze dificultatea, prin înscrierea ei în componentele poemului, pentru a deveni intrinsecă (esențială, lăuntrică) liricii:

*Pendulul apei calme, generale,
Sub sticlă sta, în Țările-de-Jos.
Luceferii marini, amari în vale;
Sălciu muia și racul fosforos.*

*Un gând adus, de raze și curbură
(Fii aurul irecuzabil greu!)
Extremele cămărilor de bură
Mirat le începea, în Dumnezeu.*

Nichita Stănescu

Florentin Smarandache | 15

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α-Lecturi instante

- ✓ Numele complet: Nichita Hristea Stănescu, născut în 1933, la Ploiești;
- ✓ Mama sa, Tatiana Cereaciuchin, este fiica fizicianului Nikita Cereaciuchin, refugiat în România;
- ✓ Face Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești, și Facultatea de Filologie a Universității din București;
- ✓ Debutează la 24 de ani cu poezii în periodice;
- ✓ Tipărește prima carte la 27 de ani, apoi, în fiecare an câte 1-4 cărți;
- ✓ Debutează în volum în 1960, cu *Sensul iubirii*;
- ✓ În 1964, primește, pentru *O viziune a sentimentelor*, Premiul Uniunii Scriitorilor;
- ✓ Urmează, la un an, volumul de poezii *Dreptul la timp*;
- ✓ Nu mai puțin de trei volume în 1967: *Roșu vertical*, antologia *Alfa și Oul și sfera*;
- ✓ În 1969, iar Premiul Uniunii Scriitorilor, pentru *Necuvintele*;
- ✓ În același an, apare și volumul de poezii patriotice *Un pământ numit România*;
- ✓ În 1975, obține iar Premiul Uniunii Scriitorilor, ca și recunoașterea internațională cu Premiul Herder;

- ✓ Tipărește cea de-a patra antologie a sa, *Starea poeziei*, în colecție Biblioteca pentru toți, 400 pag., aprox. 300 poezii;
- ✓ Aparține neo-modernismului românesc din anii 1960 – 1970;
- ✓ Redactor-șef adjunct la *România literară*, condusă de Nicolae Breban, apoi la *Luceafărul*, alături de Adrian Păunescu;
- ✓ E unul dintre cei mai controversați poeți contemporani, ca și M. Sorescu;
- ✓ Are un mod particular de a-și reprezenta lumea:

*Trecea un înger,
pe un scaun negru așezat.
Trecea prin aer, liniștit
și mândru.
Eu îl priveam de la fereastră, cum
prin ziduri trece ca prin fum.
Primește-mi un cuvânt, strigai,
tu, îngere, împins din rai
de-un vânt stârnit, de-o apăsare
a vreunui gând cu mult mai mare.
Dar îngerul tăcea, trecea
pe-un scaun negru stând, citind
o carte veche, strălucind
în legătura-i de argint, și grea.*

- ✓ Are metafore antropomorfe, zoomorfe, cu sarcini conceptualizate
- ✓ Opinii contradictorii ale criticii;
- ✓ Personală viziune a sentimentelor:

*Ploua infernal,
și noi ne iubeam prin mansarde.
Prin cerul ferestrei, oval,
norii curgeau în luna lui Marte.*

*Pereții odaiei erau
neliniștiți, sub desene în cretă.
Sufletele noastre dansau
nevăzute-ntr-o lume concretă.*

*O să te plouă pe aripi, spunei,
plouă cu globuri pe glob și prin vreme.
Nu-i nimic, îți spuneam, Lorelei,
mie-mi plouă zborul, cu pene.*

*Și mă-nălțam. Și nu mai stiam unde-mi
lăsasem în lume odaia.
Tu mă strigai din urmă: răspunde-mi,
răspunde-mi,
cine-s mai frumoși: oamenii?... ploaia?...*

*Ploua infernal, ploaie de tot nebunească,
și noi ne iubeam prin mansarde.
N-aș mai fi vrut să se sfârșească
niciodată-acea lună-a lui Marte;*

- ✓ Imaginea în care ideea are șansa de a nu se dizolva în dublură;
- ✓ Sugerează complexitatea existențială a ființei umane:

*Aș ciocăni cu unghia până când
n-aș mai avea unghie,
și cu degetul până când
mi s-ar toci.*

*Dar a venit la mine
orbul și mi-a spus:
"Lasă-ți, frate, unghia-n pace,
dacă ai cumva un ochi
în vârful ei,
de ce să-l spargi?"*

*Și totuși și totuși
poarta asta, dintre mine și tine,
trebuie zguduită de cineva.*

- ✓ Metafore simbolice;
- ✓ Poezii cu versuri scurte: 1-2-3-4 cuvinte;

- ✓ Are versuri dulci, line, melodioase, atrăgătoare;
- ✓ Comparații ciudate, închipuiri fantastice;
- ✓ Aspirant la nemurire;
- ✓ Folosește foarte multe parabole, cât mai ciudate asocieri de cuvinte:

*Ea devenise încetul cu încetul cuvânt,
fuoare de suflet de vânt,
delfin în ghearele sprâncenelor mele,
piatră stârnind în apă inele,
stea înlăuntrul genunchiului meu,
cer înlăuntrul umărului meu,
eu înlăuntrul eului meu.*

- ✓ Are poeziile "Altă matematică", "Matematica poetică";
- ✓ Are punctuație: versurile încep și au litere mari și mici;
- ✓ Unele poezii sunt de-a dreptul bizare;
- ✓ Poezii de iubire, patriotice;
- ✓ Are o poezie dedicată lui Solomon Marcus ("Matematica poetică");
- ✓ A publicat pe la mai multe edituri (din București, Iași), deși cred că n-a avut nicio tangență cu Iașiul;
- ✓ Mereu vorbește cu cineva (o femeie) în poezii;

- ✓ Foarte multe metafore într-o poezie (cât mai curioase, mai fantastice, mai hazlii, mai fanteziste, mai plastice);
- ✓ Alt volum antologic, *Clar de inimă*, are 275 de pagini, format lat și aproximativ 250 de poezii;
- ✓ Uneori, citești o poezie și nu rămâne nimic din ea (prea multe metafore);
- ✓ Nu poți să-ți imaginezi ceva și nici să scoți idei;
- ✓ Dar excelente metafore legate de timp, spațiu, descrieri de dragoste;
- ✓ Are doine, cântece, elegii (chiar ca stihuri);
- ✓ Văd că nu face caz de versurile care l-au lansat pe firmament (aidoma altor), le consideră de tinerețe, ucenicii;
- ✓ Sugerează complexitatea existențială a ființei umane;
- ✓ Întrebări (în poezii) insolubile definitiv;
- ✓ Cuvântul e încărcat de semnificații oraculare;
- ✓ Universuri afective (foarte expresiv opuse);
- ✓ Suprarealist;
- ✓ Fericirea se convertește în durere;
- ✓ Faust descoperă stările inanalizabile ale neputinței;
- ✓ Entuziaști, închipuindu-și un viitor îndepărtat eliberat de servituți;

- ✓ Își aproximează adevărurile, le reliefează, le comunică;
- ✓ Misterioase descrieri;
- ✓ Un fapt (obiect) e luminat din "n" unghiuri, șlefuit, îi descifrează disponibilitățile;
- ✓ "Starea poeziei" este starea virtualității, a recursiunilor, a posibilității, a colaborărilor, a sincerității, a confruntărilor, a crizei și aspirației conștiinței însăși, starea obscură, (ascunsă);
- ✓ Situații afective sau întrerupte, indecise;
- ✓ Metafore-mată;
- ✓ Conturează noi universuri (el nu reia teme și motive eterne, valorificându-le prin noi armonii, dimensiuni);
- ✓ Explorează terenuri virgine, își pune întrebări de a modifica unghiul de vedere;
- ✓ Cuprinde adevăruri deopotrivă abstracte și concrete, absolute și relative, asimilate sau pe cale de a fi deslușite, intuite sau bănuite;
- ✓ Deschidere spre mituri, spre ideea de "punct";
- ✓ Reflectă macrocosmosul;
- ✓ Există spații nenotionalizate verbal, spații ale "necuvintelor", ale necunoscutului abisal;
- ✓ Starea poeziei – stare de căutare, de înțelegere, de despărțire, de conversie a imposibilului în

posibil, de harță cu limitele acceptate prin consens, stare de continuă criză (inclusiv a limbajului), imponderabilitatea;

- ✓ Comunică cât mai metaforic experiența personală (drama a poetului modern);
- ✓ Cuvinte tradiționale (obișnuite) se dovedesc a fi neoperante;
- ✓ Eliminarea unor propoziții de legătură (considerate a fi inutile);
- ✓ Procedul surprizei în lanț;
- ✓ Soluția estetică de îndepărtare de canoane (forme de baroc);
- ✓ Sunt cultivate ambiguități;
- ✓ Metaforă de ordine diversă, onomastică, specială;
- ✓ Fascinantă variabilitate cromatică a peisajului;
- ✓ Întrebări arcuite (prin calitatea și diversitatea lor);
- ✓ Are câte un volum întreg scris pe aceeași temă, în același mod, același stil ("cel de inimă");
- ✓ Tablouri cu jocuri de lumini și umbre improvizabile, șablon al sufletului omenesc;
- ✓ Libertate spirituală derutantă;
- ✓ Propune descătușarea de sub vechile formate;

- ✓ Conferă cuvintelor funcții expresive novatoare (le pune bonetă roșie);
- ✓ Înfrângeri și depășiri ale limitelor;
- ✓ Subliniază mobilitatea universurilor, a formelor;
- ✓ Tinde să descifreze zărilor noi;
- ✓ Poetul este stăpân pe multe lumi, dar și pe propria-i lume;
- ✓ Își dorește ca hotar "nehotarul";
- ✓ Geologie multiformă;
- ✓ Schimbă mereu tonalitățile;
- ✓ Calitatea fiecărei plachete a lui de a fi altceva de cea anterioară;
- ✓ Filozofează prin replică sau adeziune;
- ✓ Speculează nuanțe semantice;
- ✓ Reprezentare sferică "figurativă" sau "non-figurativă";
- ✓ Tentația de a abstractiza;
- ✓ Capabil să vadă o unitate a contrariilor;
- ✓ Depășește obiceiurile comune;
- ✓ Ideea de viață, de eternitate, de spațialitate, de dialectică, de valori complexe;
- ✓ "O pădure de simboluri e universul liricii lui Nichita Stănescu" (Aurel Martin, critic);
- ✓ Arhitect și constructor;
- ✓ Este instabil;

- ✓ Generație a marilor ambiții și interogații, a ”primilor iubiri”, a ”luptei cu inerția”, a descătușărilor tematice, a cuvântului, etc.;
- ✓ Antiteze:

Eheu, țipă gândul.

Taci dracului, i-am spus ierbii verzi.

Pierzi totul, i-am spus.

*Vor înceta aceia care pot să iubească,
domnească va fi așezarea ta între morți.*

*Secunda aceasta e relativă orei
pe care ți-o atârni între fâțe.*

Taci dracului, i-am spus.

Dar ea n-a tăcut.

*Ding și dang ar bate ceasul,
dar i-am smuls limbile*

și clopotul

și l-am lăsat mut.

E relativă vederea, eu mă pregătesc

să-mi smulg ochiul

și să-l dăruiesc acelei umbre cu aripi

să stea pe el să-l încălzească ca o pleoapă.

Taci dracului, i-am spus ochiului

în tine pasărea este moartă;

- ✓ Poeți fascinați de esențe (Eminescu, Blaga, Arghezi, Barbu, N. Stănescu);
- ✓ Omul, în procesul devenirii sale, suferă drama condiției sale sufletești:
 - A venit îngerul și mi-a zis:*
 - Mai străvezie este sticla*
 - decât cel mai statornic gând al tău!*
 - În curând ai să mori și viermi*
 - îți vor forfoti în nări, în bot, în trompă!*
 - De ce, i-am strigat, de ce?*
 - Fără pricină! îmi zise îngerul...*
 - Apoi îngerul, ah, îngerul, ah, îngerul,*
 - a plecat cu aripi de aur zburând*
 - într-un aer de aur.*
 - Fluturi de aur*
 - fâlfâiau în aura îngerului de aur.*
 - El zbura aiurit,*
 - el era cu totul și cu totul de aur.*
 - El se depărta către o depărtare de aur,*
 - în care apunea soarele de aur.*
- ✓ Vocația de a pătrunde impenetrabilul, de a cântări imponderabilul, de a cuceri pas cu pas teritoriul metafizicului (frecvența cuvintelor construite cu prefixul "ne", aceasta simbolizând simultan o negație și o afirmație);

- ✓ Lirica lui vibrează între polii contrariilor (dănu, afectiv-lucid, rațional-instinctul, iluzie-real);
- ✓ A publicat și versuri scrise ocazional (din exerciții, ca mulți alți poeți), lăsând criticilor să discearnă poemele sale cele mai bune (nu a făcut ca Eminescu, care le-a trecut prin "laboratorul său");
- ✓ Are o oarecare superficialitate, comoditate, absență a autocontrolului, prejudecata că orice așterne pe hârtie ar prezenta interes și că orice metaforă ar fi de la sine relevantă;
- ✓ Univers imaginar, tensiunea trăirii:
*Am schimbat nașterea pe moarte
În rest am rămas de tot sărac.
M-a izbit cu aripa un înger
și am devenit rege,
pe un tron în prăbușire.
Nu știu ce înseamnă cinci,
nu știu ce înseamnă patru
în genere nu știu nimic,
dar mărturisesc că mi-e strâmtă coroana;*
- ✓ Poezia invită la dialog (criticul oferind o cale);
- ✓ Are poezii cu dedicație (lui Eminescu tânăr), are elegii;
- ✓ Unele poezii au rimă, dar nu ritm;

- ✓ A scris și poeme lungi de 4 pagini;
- ✓ Starea contemplării și starea lipsei de timp;
- ✓ Poezia se ascunde de zgomotul civilizației;
- ✓ Chiar când zici "eu" nu este vorba de "eu" confesional;
- ✓ Trebuie să ieșim din universul poeziei declarate vecine cu cântecul;
- ✓ Tainele oralității să le cultivăm de la țărani;
- ✓ În America s-a început renunțarea la microfon când spui o poezie;
- ✓ Vocea noastră filtrată prin microfoane e alta, nu mai suntem noi în întregime;
- ✓ Poeții sunt inspirați prin contemplație, extaz (așa cum se întâmplă de câteva mii de ani);
- ✓ La nivelul citirii unei poezii, se produce o teatralizare;
- ✓ Literatura de pretutindeni traversează un timp al căutărilor și înnoirilor, ca tematică, formule, moment al disparițiilor "școlilor", al consistenței celor mai felurite moduri de comunicare lirică;
- ✓ Când se face poezie, avem de-a face cu metafora metaforei;
- ✓ Poetul este actorul propriei creații.

Marin Sorescu

Florentin Smarandache | 29

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α-Lecturi instante

- ✓ Debutază în 1964 cu volumul de parodii *Singur printre poeți*;
- ✓ Mai publică *Tușiți* (1970), *Suflete, bun la toate* (1972), ciclul *La liliaci* (1975, 1977);
- ✓ Premiul Academiei Române (1968, 1977), Medalia de aur pentru poezie "Napoli ospite" (Italia, 1970);
- ✓ *Enigmatica* (Craiova, 1975, 15.000 de exemplare);
- ✓ Poezie fără rimă (epopee, proză);
- ✓ Poezii care ascund mistere;
- ✓ Titlurile sunt formate dintr-un singur cuvânt, sau două;
- ✓ Versurile pot avea zece cuvinte sau unul;
- ✓ Poeziile pot fi împărțite pe strofe care au un număr diferit de rânduri fiecare (fără nici o regulă);
- ✓ Folosește mult parabola, exagerarea realității;
- ✓ Are și poezii de trei sau patru rânduri;
- ✓ Prea puține neologisme;
- ✓ Unele urbanisme;
- ✓ Limbaj simplu, popular;
- ✓ Limbajul activ (cel folosit adesea);
- ✓ Versurile pot avea mai multe înțelesuri;

- ✓ Nu este ermetic, are și versuri cu rimă, scrie și despre români;
- ✓ Se pot desprinde unele idei geniale din poezii;
- ✓ Rândurile încep cu litere mari, au punctuație;
- ✓ Poeziile sunt scurte, la persoana întâi;
- ✓ Unele idei par absurde, bizare, tot felul de închipuiri, tot felul de imaginații;
- ✓ Are unele poezii cu formă puțin fixă: trei strofe încep cu același început;
- ✓ Un ton puțin ironic:

*În fiecare seară
Strâng de prin vecini
Toate scaunele disponibile
Și le citesc versuri.*

*Scaunele sunt foarte receptive
La poezie,
Dacă știi cum să le așezi.*

*De aceea
Eu mă emoționez,
Și timp de câteva ore
Le povestesc
Ce frumos a murit sufletul meu
Peste zi.*

*Întâlnirile noastre
Sunt de obicei sobre,
Fără entuziasme
De prisos.*

*În orice caz,
Înseamnă că fiecare
Ne-am făcut datoria,
Și putem merge
Mai departe.*

- ✓ Folosește multe comparații plastice;
- ✓ Există propoziții fără verb (se subînțelege);
- ✓ Sunt poezii în care se repetă versurile unul după altul, sau cuvinte care se repetă în rânduri consecutive;
- ✓ Unele poezii sunt la persoana a treia, dar majoritatea scrise la persoana întâi;
- ✓ Folosește personaje din sfera religioasă:

*Cu toate că se afla în rai,
Adam se plimba pe alei preocupat și trist
Pentru că nu știa ce-i mai lipsește.
Atunci Dumnezeu a confecționat-o pe Eva
Dintr-o coastă a lui Adam.
Și primului om atât de mult i-a plăcut
această minune,*

*Încât chiar în clipa aceea
Și-a pipăit coasta imediat următoare,
Simțindu-și degetele frumos fulgerate
De niște sâni tari și coapse dulci
Ca de contururi de note muzicale.
O nouă Evă răsărise în fața lui.
Tocmai își scosese oglinjoara
Și se ruja pe buze.
"Asta e viața !" a oftat Adam
Și-a mai creat încă una.
Și tot așa, de câte ori Eva oficială
Se întoarce cu spatele,
Sau pleca la piață după aur, smirună
și tămâie,
Adam scotea la lumină o nouă cadână
Din haremul lui intercostal.
Dumnezeu a observat
Această creație deșănțată a lui Adam.
L-a chemat la el, l-a sictirit dumnezeiește,
Și l-a izgonit din rai
Pentru suprealism.*

- ✓ Are și versuri în paranteză - concluzii, comentarii, adăugiri:

*Până aici am ajuns cu perfecțiunea
uneltelor;*

- ✓ Are lucruri curioase, limbaj naiv;
- ✓ Are un limbaj colorat;
- ✓ Prezintă imaginații cu un limbaj naiv, stări de vis, de reverie prezentate naiv:

O femeie

Se urcă-ntr-un pom

Și bărbatul îi ține cu amândouă mâinile

Scara.

O pasăre zboară

Pe cer

Și un copil îi ține

Aerul.

O stea răsare

Pe cer

Și pământul

Îi ține cerul;

- ✓ Poezii inspirate după ce a citit filozofie: ”caut portretul lui Hegel”;
- ✓ Folosește ca I. Barbu cuvinte scurte cu litere mari în mijlocul versului, vrând să întemeieze entități;
- ✓ Marin Sorescu e un tip încăpățânat;
- ✓ Scrie uneori ironic, polemist.

Ștefan Augustin Doinaș

Florentin Smarandache 35

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α -Lecturi instante

- ✓ Pseudonimul literar al lui Ștefan Popa;
- ✓ Arestat în februarie 1957 și condamnat la un an de închisoare "pentru omisiune de denunț";
- ✓ Lucrează în redacția revistei *Secolul XX*;
- ✓ A debutat în 1939, la 17 ani, cu o poezie, în *Jurnalul literar*;
- ✓ Debutează în volum în 1964, cu volumul *Cartea marelor*;
- ✓ Alte volume publicate: *Omul cu compasul* (1966), *Seminția lui Laocoon* (1967), *Papyrus* (1974);
- ✓ În fiecare an scrie și traduce câte o carte;
- ✓ Deși a câștigat, cu manuscrisul *Alfabet poetic*, în 1947, premiul Eugen Lovinescu, volumul apare abia în 1978, prefața: Aurel Marin, 315 pagini, 110 poezii, tiraj: 22.150, București, 5 lei;
- ✓ Poetul citește cartea naturii și se citește pe sine la nivelul eternului abecedar;
- ✓ Poetul modern visează sinteza personală (pluridiversitatea opțiunilor tematice și a modalităților de reprezentare artistică a existenței);
- ✓ Noțiuni elementare de descifrare a morfologiei și sintaxei lumii;
- ✓ Escaladarea versanților alpini inaccesibili;

- ✓ Modul cum "homo subteranius" se reflectă în conștiința și eforturile acesteia de a le geometriza în câmpuri stilistice;
- ✓ Permanența miturilor, nevoia de a aproxima neîncetat esențele:

*în zori de zi când cea din urmă stea
este sătula de isprăvi nebune
un prinț al vânătorii povestea
și-un gramatic nota ce i se spune:
"mai mare-n evul ce mi s-a predat
o altă întâmplare nu există"
- marite domn! am un condei ciudat:
în loc de "mare"-a scris cu lacrimi "trista"
"afară astrul zilei neclintit
sună din bronzuri vechi ca o fanfară"
- măria ta! condeiul meu smintit
notează "înlăuntru" nu "afară"
"la fel de-aprinsă-n învelișul ei
simțeam bătaia sângelui în vine:
o flacăra sporindu-se-n ulei"
- stăpâne! s-a notat aceasta bine
"de patru zile șoimul aștepta
flămând cu ochiul galben cum e luna"
- să fim mai dreți cu el măria ta!
"de patru zile" nu: "dintotdeauna"*

*"în colivia-i strâmtă fără somn
lipsit de zări murea de trândăvie";*

- ✓ Neo-clasic, capacitatea de a refuza universul:
*La cumpăna nopții, eu sui într-un turn.
Paingî, cucuvai înțelepte
se-ntrec să-mi oprească urcușul nocturn
de stajă pe strâmtete trepte.*

*Dar nu e nici buhă cu strigătul ei,
nici iască cu ochiul sinistru,
nici aprige pliscuri ce scuiță ulei,
nici aripi suflând ca un șistru,
nici spadă jucându-mi pe creștet pieziș,
nici limba-ntre granițe oarbe
să stea împotriva acestui suiș
ce-ntr-una, hipnotic, mă soarbe.*

*Treptat izbăvit de pământul greoi,
desprins de lumești simulacre,
mă-atrage un cer limpezit ca un sloi
cântând din vapaile sacre.*

- ✓ Unele volume au chiar titlu ca metaforă;
- ✓ A scris și cărți de eseuri și reflecții pe marginea poeziei: *Lampa lui Aladin* (1970), *Poezie și moda poetică* (1972), *Orfeu și tentația realului* (1974).

Adrian Păunescu

Florentin Smarandache 39

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α-Lecturi instante

- ✓ Născut în Basarabia, dar este oltean, părinții lui, învățători, fiind delegați la Copăceni, în județul Bălți;
- ✓ Volume: *Ultrasentimente*, București, col. "Luceafărul", 1965, *Mieii primi*, București, 1967, *Fântâna somnambulă*, București, 1968, *Viață de excepții*, București, 1971, *Istoria unei secunde*, București, 1971 (ed. a II-a, 1971), *Repetabila povară*, Craiova, 1974, *Pământul deocamdată*, București, 1976, *Poezii de până azi*, pref. de Eugen Barbu, postf. de Șerban Cioculescu, București, colecția "Biblioteca pentru Toți", 1978;
- ✓ Răsfoiesc *Pământul deocamdată*, sonete, apărut în 1976, 220 de pagini, 200 de poezii, tiraj: 22.000 de exemplare;
- ✓ Poezii cântate pe muzică folk (îi obligă pe cântăreți ca să îi bage în cenaclu);
- ✓ Poezii cu rimă imperfectă, cu refrene (care se repetă mereu):

Numără clipe, numără lebede,
Numără cumpene, descumpăniri,
Numără negru, numără repede,
Numără grele stele subțiri!

*Fruntea ridic-o din măști de somn,
Numără, numără, tinere domn.*

- ✓ Poezii patriotice;
- ✓ Titluri de 1, 2, 3, 4 cuvinte;
- ✓ Are cuvinte scurte, cu litere mari în mijlocul versului (ca entități: Vâlcea, Râmnic);
- ✓ Poeziile au 3-4 strofe;
- ✓ Strofele n-au neapărat același număr de rânduri;
- ✓ Are punctuație;
- ✓ Rândurile încep cu litere mari (toate);
- ✓ Lucruri gramaticale: "oriîncotrova" (mai important);
- ✓ Limbaj obișnuit, prea puține neologisme, n-are arhaisme:

*În lumea plină de urmări,
eu sunt un om pe niște scări.
În sus ce e? În jos – nimic!
În jos ce e? În sus – nimic!
Vorbesc cu ceilalți care-au fost
și-n sus și-n jos și nu-i dezic,
eu însumi spun de locurile
pe unde-am fost: nu e nimic.
Vecinul meu prăsește ciori,
vecina mea prăsește farduri,*

*eu sunt un om pe niște scări,
și-un câine bulucind prin garduri,
o dată, de mai multe ori,
căci ce pot fi aceste garduri,
decât căzute, foste scări.*

- ✓ Are cuvinte în versuri scrise cursiv (subliniate);
- ✓ Introduce cuvinte noi:

Moldova se eminescuiește;

- ✓ Poezii în care descrie țara;
- ✓ Unele poezii se termină printr-o idee (morală, concluzie) a poeziei exprimată în două versuri sau un vers;
- ✓ O idee nu se termină neapărat într-o strofă;
- ✓ Un lucru slab în poezia lui: multe poezii își termină câte o idee în fiecare vers, pur școlărești, sunând din coadă;
- ✓ Conține unele metafore: "cântarul e cântar numai când nu minte", "strigătul ploii", "bate miezul nopții la amiază";
- ✓ La sfârșitul versului e, de obicei, virgulă sau punct (atestă mediocritatea poetului);
- ✓ Are, însă, metafore frumoase;
- ✓ Are și poezii în care versurile încep cu litere mici:

exist când nimeni nu plânge;

- ✓ Poeziile sunt așezate de obicei pe câte-o pagină;
- ✓ Uneori se abate de la euforie, aritmie, apar versuri:

*Mintea mea obosită
nu e mai proastă
decât mintea voastră odihnită,
hai să gândim împreună,
hai gândiți și voi,
încordați-vă mințile odihnite
și produceți gânduri.*

- ✓ Poezii care se termină cu o morală (ca fabulele):
un zbor e târâre și înot;
- ✓ Pe copertă la sfârșit are chipul lui (mic) și cea mai bună poezie a lui scrisă (cea cântată pe muzică folk);
- ✓ Se trag învățăminte din poeziile (le trage altul):

*Doamne, ce abur e pe fruntea lumii,
De la un lucru pân-la umbra lui!
Aleargă armăsarii ca nebunii,
Frecându-se de garduri și statui.*

*Uităm atâtea! Curgem doar pe legi!
Crucile celor morți în iarnă, smulse,
Își suie tainic brațele a crengi,
Redevenind copaci, pornind cu frunze.*

*E-o zi atât de rară, de întâmplări tăcute,
Încât parc-aș trăi pe lut de rai
Un an mai vechi, o sută nouă sute,
Treizeci februarie sau zero mai.*

- ✓ Scrie la persoana întâi, nu prea folosește parabole (sau nu sunt de aceeași dimensiune ca la M. Sorescu);
- ✓ Ce destin va avea acest poet?

Ana Blandiana

Florentin Smarandache 45

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α -Lecturi instante

- ✓ Fiică a preotului ortodox Gheorghe Coman, care a slujit la celebra Biserica cu Lună din Oradea, arestat ca "dușman al poporului", mort într-un fel de accident în 1964, la scurt timp după eliberarea din detenție;
- ✓ Ana Blandiana este un pseudonim (numele real: Otilia Coman), după toponimul Blandiana, jud. Alba, satul natal al mamei;
- ✓ Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România (1969), Premiul pentru poezie al Academiei Române (1970);
- ✓ Colegerea de versuri *Cele mai frumoase poezii*, 230 de pagini, cărțuție mică, 150 de poezii, cu un tiraj 29.000 de exemplare, adună cele mai reprezentative poezii de până în prezent;
- ✓ Se miră, se minunează în fața vieții, a lumii;
- ✓ Cu fiecare privire aruncată asupra lumii, ia lumea de la început;
- ✓ Orice fapt vechi capătă semnificația unui fapt nou;
- ✓ Expresie uneori directă, nu prea îndelung șlefuită;
- ✓ Poezii în care mișcarea se simte mai mult ajung mai repede și mai direct în inimă, emoționează mai tare;

- ✓ Surpriza pe care i-o oferă viața poetului;
- ✓ Mișcării i se asociază desfășurarea individualității în lumea exterioară;
- ✓ Poezia poate să propună enigme, să pună întrebări, dar de obicei și din cele mai vechi timpuri nu propune soluții și nu dezleagă probleme;
- ✓ Misterul, surpriza, neprevăzutul sunt prielnice producerii fiorului poetic;
- ✓ Ana Blandiana există în încercările de simbolizare (primejdioase, de obicei, pentru valoarea poetică);
- ✓ Lasă lucrurile să continue și în poezie în mod firesc, ascuns uneori, dar neforțat (nu îl înfrumusețează artificial);
- ✓ Avem de-a face cu un ritm într-adevăr nesigur;
- ✓ Stări de neliniște și nehotărâre;
- ✓ Călătorie introspectivă:

*Umblu prin mine
Ca printr-un oraș străin
În care nu cunosc pe nimeni.
Seara mi-e teamă pe străzi
Și-n după-amieze ploioase
Mi-e frig și urât.
Nici o dorință de-a călători,*

Când și numai trecerea drumului

E aventură,

Nici o amintire din alte vieți.

- ✓ Sentimentul naturii (care apare mai rar în poezia actuală);
- ✓ Frumusețea naturii, împrietenirea cu natura;
- ✓ Unele poezii te-mbie să le citești:

*Lăsați ploaia să mă îmbrățișeze de la tâmples
până la glezne,*

*Iubiții mei, priviți dansul acesta nou, nou,
nou,*

*Noaptea-și ascunde ca pe-o patimă vântul în
bezne,*

Dansului meu i-e vântul ecou.

*De frânghiile ploii mă cațăr, mă leg, mă
apuc*

Să fac legătura-ntre voi și-ntre stele.

Știu, voi iubiți părul meu grav și năuc,

Vouă vă plac flăcările tâmpelilor mele.

Priviți până o să vi se atingă privirea de vânt

Brațele mele ca niște fulgere vii, jucăușe -

Ochii mei n-au cătat niciodată-n pământ,

Gleznele mele n-au purtat niciodată cătușe!

*Lăsați ploaia să mă îmbrățișeze și destrame-
mă vântul,
lubiți-mi liberul dans fluturat peste voi -
Genunchii mei n-au sărutat niciodată
pământul,*

Părul meu nu s-a zbătut niciodată-n noroi!

- ✓ În general, poezia de dragoste, de natură, fără rimă sau cu rimă, cu 2-3 strofe sau fără strofe;
- ✓ Versuri lungi sau scurte, însă melodioase;
- ✓ Strofele au 3-4-5 rânduri, diferite sau egale, iar stihurile au 1-4 cuvinte;
- ✓ Cu punctuație, versurile încep cu literă mare;
- ✓ Rândurile unei strofe pot fi diferite ca număr de ale celeilalte;
- ✓ Un rând poate avea mai multe cuvinte (silabe) sau nu decât un altul;
- ✓ Contează și forma grafică de așezare a rândurilor în strofe, a strofelor în poezie, a poeziilor în volum (ciclu); a cuvintelor în rânduri (de unde rupi lanțul propozițiilor pentru a forma rânduri);
- ✓ Un rând este compus din 6-8 silabe;
- ✓ Are cuvinte care se repetă în rânduri, rânduri care se repetă;

- ✓ Versuri de dragoste:
*Știu, puritatea nu rodește,
Fecioarele nu nasc copii,
E marea lege-a maculării
Tributul pentru a trăi.
Albaștri fluturi cresc omizi,
Cresc fructe florilor în jur,
Zăpada-i albă neatinsă
Pământul cald este impur.*
- ✓ Metafore dulci, feminine;
- ✓ Poezii sensibile;
- ✓ Poezii imaginative, gingașe, lecturabile, pline de idei și probleme filozofice;
- ✓ Versuri line;
- ✓ Poezie modernă cu versuri scurte, într-o strofă cu 13-16 rânduri și din când câte o rimă;
- ✓ Are și cântece patriotice (*Țara, Avram Iancu*);
- ✓ Cuvintele care se pot confunda sunt scrise cu accente deasupra silabelor care sunt accentuate: *ácele – acéle*;
- ✓ *Lumină lânoasă*: are ce are cu ploaia, tristeți, septembrie;
- ✓ Folosește parabole, dar mai puțin misterioase ca Marin Sorescu.

Mihai Duțescu

Florentin Smarandache | 51

CITITORIND. *Poezie română*

Însemnări într-un caiet literar (1979). α-Lecturi instante

- ✓ A studiat la liceul Colegiul Național Frații Buzești din Craiova;
- ✓ Facultatea de Filologie a Universității din București, promoția "George Călinescu", 1963;
- ✓ Referent literar la Teatrul Național din Craiova;
- ✓ Redactor și secretar general de redacție al revistei "Ramuri" din Craiova;
- ✓ Debutează cu poezie în *Lucefărul* (1962);
- ✓ Debut editorial cu *Noaptea nunții* (1969);
- ✓ Urmează *Scrisori de dragoste* (1971), *Dulcea pierdere* (1974), *Imnuri orfice* (1975), *Pavăza de crini* (1976), *Darul de a iubi* (1978);
- ✓ Prolific;
- ✓ Gamă variată de versificație;
- ✓ Din volumul de debut:
 - S-au năruit sub privighetori*
 - câteva cetăți, câteva păduri, câteva suflete*
 - marmura și-a tăiat vinele*
 - dar David a refuzat să vorbească;*
- ✓ Al doilea volum este mai valoros: *Scrisori de dragoste* (București, 1971, 130 de pagini, 60 de poezii mici, 6,5 lei);
- ✓ Fără rimă, fără punctuație, fără litere mari la începutul rândurilor, chiar fără litere mari la începutul titlului;

- ✓ Poezii scurte (10 strofe), în total 15-25 rânduri;
- ✓ Imagini răspândite (ca un tablou modern, un desen modern);
- ✓ Stihuri frumoase;
- ✓ Are 33 scrisori (numerotate roman, I, II, III, ..., XXXIII), fiecare având și nume (titlu) dat de primul rând al poeziei;
- ✓ Titluri scurte, pe două rânduri, aceeași formă;
- ✓ Primul ciclu (dând și titlul cărții) continuă tonurile elegiace din primul volum:

*Canarul meu fruct galben
desen încins
țipat de singurătate
și tu pe fundul camerei
cu masca de somn pe figură
bule de aer ridici
lângă scheletele lucrurilor
lângă epavele marilor fotolii
și ale cărților roase;*

- ✓ *Ceaiul de la ora cinci*, al doilea ciclu, despre platitudinea vieții de provincie:

*într-un acces de tuse o descoperi
pe soția episcopului
și o invită la o polcă
mușcînd-o ceremonios de nas*

*sporovăiră verzi și uscate
ba chiar pe un ton convulsiv o avertiză
că are în spate un decolteu
pe care cu timpul se poate fuma;*

- ✓ Absoarbe viața și restituie în alt registru al existenței un cuvânt inteligibil;
- ✓ Rândurile sunt scurte, vocabular obișnuit;
- ✓ Poezia continuă de la titlu (titlu intră în propoziție cu primul rând, dând înțeles; astfel n-ar avea înțeles primul rând);
- ✓ Următoarele florilegii de versuri mizează pe structuri declarative și alăturări paradoxale de imagini poetice.

Acest jurnal de lecturi instantane reproduce notițe despre câțiva poeți români și poezia lor (Ion Barbu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ștefan Augustin Doinaș, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Mihai Duțescu), dintr-un caiet de însemnări literare din adolescența consemnatorului (1979).

ISBN 978-1-59973-456-9

9 781599 734569 >